

Békés megye a honfoglalástól a törökvilág végéig

Kristó Gyula, Békés megyei származású történész fenti címen megjelent írása — ahogyan munkája alcíme is jelzi — nyolcszáz esztendő tükreben. Akik eddig figyelemmel kísérték a Békés megyei Tanács V. B. művelődésügyi osztálya kiadásában megjelenő, Forráskiadványok a Békés megyei Levéltárból című, dr. Szabó Ferenc szerkesztette kiadványsorozatot, azt is tudják, hogy a sorozat első darabja is Kristó Gyula hasonló tárgyú munkája volt az Olvasókönyv Békés megye történetéhez I., amely a honfoglalástól 1715-ig dolgozta és tárta fel megyénk múltját.

A szerző viszont legújabb könyvében, amely a sorozat 9. darabjaként jelent meg — Békés megye jelenlegi közigazgatási határait figyelembe véve — megyénk történelmi múltját a hódoltság megszűnéséig vizsgálja. Ez újabb munkájának egyik érdeme, hogy a témával kapcsolatos különböző hipotéziseket, kutatási eredményeket a szerző bátran ütközteti, s véleményének megformálásához mindig kellő számú bizonyítékot sorakoztat fel. Ily módon nemcsak egy szűkebb hazánkat érintő, történelmi tárgyú munka olvasói, de a szerző izgalmas műltfaggatásának is részesei lehetünk. Nem a kötelező lelkesedés mondatja, hanem, mint az olvasót ért kellemes meglepetés, hogy Kristó Gyula munkája fordulatosságában, „meseszövéseben” vetekszik a jól sikerült szépirodalmi regények olvasmányosságával is.

Módszerével, ahogyan rövid történelmi tájékoztatással vezeti be az egyes fejezetrészeket, s aztán a lényegesen személyesebb, elbeszélő hangnemben íródott történelmi munkák okos összevá-

logatásával felcsigázza az olvasó érdeklődését, a legnemesebb értelemben használt ismeretterjesztést valósítja meg.

A kisebb egységeket követő apróbetűs részekben a témával kapcsolatban megjelent szakirodalom felsorolását sem hagyományos módon alkalmazza. Mert a fontosabb munkák megjelölése közben is tájékoztat, eligazít, magyarázattal szolgál.

Kristó Gyula munkájának másik érdeme, hogy a megye történetét közlő bevezető sorok, a forrásmunkák, s a hozzájuk fűzött magyarázatok mindig mértéktartó mennyiségben, megfelelően válogatva és tömörítve szerepelnek, biztosítva ezáltal, hogy a tárgyalt történelmi korról elegendőt tudjunk, s ne vesszünk el a kevésbé fontos részletekben. A megye születése előtt, A királyi vármegye, A nemesi vármegye, A török veszedelem torkában, s végül a Török idők című fejezetek olyan ismereteket tartalmaznak, amelyeknek egy-egy részletét többféle településtörténelmi munkából már ismerhetjük, de a Kristó Gyulaféle koncepcióban egészen más megvilágítást, értelmet nyernek. (Jómagam is átértékelhetem korábbi ismereteimet a gyulai vár történetével kapcsolatban.)

Kristó Gyula: Békés megye a honfoglalástól a törökvilág végéig című munkája tehát hézagpótló mű. S érdemes megemlíteni még, hogy a tartalmában színvonalas könyvet gondosan tervezett külső megjelenés (Petőcz Károly munkája) teszi még értékesebbé. Talán egyetlen kifogás merülhet fel a kiadvánnyal kapcsolatban: több korabeli forrásanyag és rajz fotója is elkelt volna benne.

B. Sajti Emese